

УДК 336.1
JEL: E62; P43
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-4-178-186>

ФІНАНСОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: СТРУКТУРА ТА СУТНІСТЬ

©2024 РУДЕНКО Є. Ю.

УДК 336.1
JEL: E62; P43

Руденко Є. Ю. Фінансова система України: структура та сутність

У статті досліджено теоретичне підґрунтя до формування та функціонування фінансової системи України як сукупності сфер і ланок, за допомогою яких здійснюється акумулювання, розподіл і перерозподіл централізованих і децентралізованих фондів фінансових ресурсів. Досліджено підходи вітчизняних і закордонних науковців, виявлено значні відмінності в трактуванні поняття «фінансова система». Широкого поширення досліджувана категорія за кордоном не набула, розглядалась поверхнево та здебільшого ототожнювалася з поняттям «фінанси». Вітчизняний досвід показує схожість думок авторів у трактуванні, визначаючи такі ключові слова, як: специфічні відносини, сукупність фондів та ланок та/або сфер і ринків. Більш-менш одностайною є думка, що головною метою фінансової системи є формування, розподіл і перерозподіл, а також регулювання та використання централізованих і децентралізованих фондів фінансових ресурсів з метою укладання фінансових угод, обміну активами та ризиками, з кінцевою метою – задоволення економічних і соціальних потреб. У статті наведено власне авторське трактування поняття «фінансова система», що акумулює в собі різні підходи науковців. Здійснено аналіз ключових слів, що описують фінансову систему, та сформовано відповідну карту. Наведено організаційно-правову структуру фінансової системи, яку актуалізовано відповідно до сьогодення; здійснено поділ об'єктів на п'ять категорій, які пов'язані з видами та сферами відносин, що дає змогу окреслити суб'єктів того чи іншого рівня відповідно до структури системи. Виділено суб'єктів, які регулюють фінансову систему країни. Розглянуто основні регулятори та інструменти, що використовуються для забезпечення функціонування, стійкості та стабільності системи. Розглянуто роль законодавчих органів та їх повноваження в прийнятті рішень та законів, що здатні впливати на фінансову систему.

Ключові слова: фінансова система, організаційно-правова структура, стійкість і стабільність фінансової системи, сфери фінансових відносин, інструменти регулювання фінансової системи.

Рис.: 4. **Бібл.:** 24.

Руденко Євген Юрійович – аспірант кафедри фінансових технологій і підприємництва, Сумський державний університет (вул. Харківська, 116, Суми, 40007, Україна)

E-mail: Rudenko.yeyu@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3185-7213>

UDC 336.1
JEL: E62; P43

Rudenko Ye. Yu. Financial System of Ukraine: Structure and Essence

The article examines the theoretical grounds for the formation and functioning of the financial system of Ukraine as a totality of spheres and links through which the accumulation, distribution and redistribution of both centralized and decentralized funds of financial resources is carried out. The approaches of domestic and foreign scientists have been studied, significant differences in the interpretation of the concept of «financial system» have been identified. The studied category was not widely used abroad, it was considered superficially and was mostly identified with the concept of «finance». Domestic experience shows the similarity of the authors' opinions in interpretation, defining such keywords as: specific relations, a set of funds and links and/or spheres and markets. There is a more or less unanimous opinion that the main purpose of the financial system is the formation, distribution and redistribution, as well as the regulation and use of centralized and decentralized funds of financial resources for the purpose of concluding financial transactions, exchanging assets and risks, with the ultimate goal of meeting economic and social needs. The article presents the author's own interpretation of the concept of «financial system», which accumulates different approaches of scientists. An analysis of keywords describing the financial system has been carried out and a corresponding map has been formed. The organizational and legal structure of the financial system, which is updated in accordance with the present day, is provided; the objects are divided into five categories, which are related to the types and spheres of relations, which makes it possible to outline the subjects of one or another level in accordance with the structure of the system. The subjects that regulate the financial system of the country have been allocated. The main regulators and tools used to ensure the functioning, sustainability and stability of the system are considered. The role of legislative bodies and their powers in making decisions and laws that can influence the financial system are considered.

Keywords: financial system, organizational and legal structure, sustainability and stability of the financial system, spheres of financial relations, instruments of regulation of the financial system.

Fig.: 4. **Bibl.:** 24.

Rudenko Yevhen Yu. – Postgraduate Student of the Department of Financial Technologies and Entrepreneurship, Sumy State University (116 Kharkivska Str., Sumy, 40007, Ukraine)

E-mail: Rudenko.yeyu@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3185-7213>

На теперішньому етапі існування України постають нагальні питання щодо функціонування держави та її подальшого розвитку. Сучасна реальність вимагає системних підходів до економічного відновлення та забезпечення

стійкості та ефективного функціонування фінансової системи.

Ключовим аспектом вирішення цих завдань є розвиток економіки та забезпечення достатнього обсягу капіталу. Важливим завданням постає ство-

рення інвестиційно привабливої країни як стратегічного кроку в залученні інвесторів та фінансових ресурсів для відновлення та розвитку.

Враховуючи збройну агресію російської федерації, спостерігається ряд негативних наслідків в економіці загалом, що впливає на фінансову систему України зокрема, що знижує фінансову стабільність та обмежує можливості економічного зростання. Саме тому дослідження фінансової системи, її складових та інструментів регулювання є актуальним для повоєнного відновлення та економічного зростання.

Важливим етапом вирішення цих завдань є дослідження теоретичних засад фінансової системи. Даний процес включає вивчення вітчизняного та закордонного досвіду таких видатних науковців, як: Василик О. Д., Бланк І. А., Лондар С. А., Артус М. М., Глущенко О. В., Нечипорук Л. В., Габбард Р. Г., Ван Хорн Дж., Цві Б., Мертон Р. та інших. Наявність значної різниці в підходах до вищезазначеної категорії знижує ефективність досліджень на дану тему. Вивчення теоретичних аспектів, виділення об'єктів та суб'єктів, а також інструментів впливу дозволить здійснити науковий внесок у побудову стабільної та ефективної фінансової системи, що забезпечить стійкий розвиток економіки для подальшого її розвитку та відновлення.

Мета статті полягає в дослідженні теоретичних підходів до розуміння категорії «фінансова система», її об'єктів, суб'єктів та відносин, що виникають між ними, а також висвітлення основних елементів регулювання та органів управління, що забезпечують стійкість і стабільність фінансової системи.

Думки науковців щодо трактування фінансової системи та підходів до її структури різняться. Це ускладнює розуміння та знижує ефективність досліджень [22]. В Україні науковці значно розвинули теоретичні підходи до розуміння досліджуваної категорії, проте зарубіжний досвід має значні відмінності. Враховуючи мету України до вступу до Європейського Союзу, доцільним є вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду і формування власного розуміння щодо трактування поняття «фінансова система».

Башнянин Г. І. описує фінансову систему як таку, що: «пронизує всю національну економічну систему, починаючи від домогосподарств, індивідуальних і партнерських підприємств, корпоративних підприємств, і закінчуючи державою» [5, с. 51].

Опарін В. М. визначає фінансову систему як сукупність відокремлених певних складових фінансів, які мають свої характерні ознаки й особливості та відображають специфічні форми та методи

розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту. Автор розглядає поняття як відокремлену систему з певною організаційною будовою, основним завданням якої є розподіл і перерозподіл ВВП [20, с. 111].

Василик О. Д. зазначає, що фінансова система держави – це різноманітні види фондів, сконцентрованих у її розпорядженні, а також у господарських суб'єктів та інших фінансових інститутів з метою використання, економічного та соціального розвитку [8, с. 57]. Бланк І. А., Гуляева Н. М., Вавдійчик І. М. надають схоже твердження, більш конкретизуючи визначення Василика О. Д., – це сукупність різноманітних видів фондів фінансових ресурсів, сконцентрованих у розпорядженні держави, нефінансового сектора економіки (господарських суб'єктів), окремих фінансових інститутів і населення (домогосподарств) для виконання покладених на них функцій, а також для задоволення економічних і соціальних потреб [6, с. 67].

Нечипорук Л. В. тлумачить фінансову систему за внутрішньою (структурною) будовою – як сукупність відокремлених і взаємопов'язаних сфер і ланок фінансових відносин, які відображають специфічні форми та методи розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту [19, с. 6].

Авторський колектив на чолі з Федосовим М. В. та Юрієм С. І. наводить власне тлумачення, акцентуючи увагу на фондах, які задіяні під час розподілення коштів у фінансовій системі. Фінансова система – сукупність урегульованих фінансово-правовими нормами окремих ланок фінансових відносин і фінансових установ (інституцій), за допомогою яких формуються, розподіляються і використовуються централізовані та децентралізовані фонди фінансових ресурсів і грошових засобів [23, с. 278–279].

Артус М. М. трактує фінансову систему як таку, що являє собою сукупність відокремлених, але взаємопов'язаних сфер і ланок фінансових відносин, які здійснюють процес формування фінансових ресурсів, їх розміщення та використання і керовані певними органами [4, с. 129].

Лондар С. А. і Тимошенко О. В. при трактуванні категорії конкретизують грошові фонди, описуючи фінансову систему як сукупність урегульованих фінансово-правовими нормами окремих ланок і фінансових установ, за допомогою яких держава формує, регулює та використовує централізовані грошові фонди: загальнодержавні централізовані фонди (державний бюджет), централізовані фонди цільового призначення, фінанси підприємств, резервні та страхові фонди, фінансовий ринок [15, с. 108].

Автори Леоненко П. М., Юхименко П. І., Ільєнко А. А. розширюють поняття Бланка І. А. та трактують фінансову систему як систему форм і методів утворення, розподілу та використання фондів фінансових ресурсів, які знаходяться в розпорядженні держави, нефінансового сектора економіки, фінансових інститутів, домогосподарств для фінансового забезпечення соціальних та економічних потреб суспільства загалом, господарських структур, окремих громадян [14, с. 98].

Романенко О. Р. досліджує категорію, поєднуючи сутність фінансової системи та необхідність правового регулювання та забезпечення як сукупність відокремлених, але взаємопов'язаних між собою сфер фінансових відносин, що мають особливості в мобілізації та використанні фінансових ресурсів, відповідний апарат управління та правове забезпечення [21, с. 21].

Ковальчук С. В. і Форкун І. В. розглядають фінансову систему як сукупність різноманітних фондів фінансових ресурсів, які різняться за методами мобілізації та напрямками використання, однак тісно пов'язані між собою, мають прямий і зворотний вплив на економічні та соціальні процеси в державі, а також на формування та використання фондів фінансових ресурсів у розрізі окремих ланок [13, с. 38].

Глуценко О. В. називає фінансову систему сукупністю фінансових відносин, які виступають у вигляді категорій, що взаємопов'язані та взаємодіють, ланок, сфер, які розподіляють та використовують фонди грошових коштів суб'єктів господарювання, домогосподарств, держави [10].

Нечипорук Л. В., Юхименко П. І., Федосов М. В., Лазебник Л. Л., Артус М. М. і Глуценко О. В. відзначають, що досліджувана категорія є сукупністю відносин з формування, розподілу та перерозподілу коштів між категоріями, що мають їх надлишок, до тих, хто потребує додаткового капіталу та інвестицій.

Також Нестеренко А. С., Лондар С. Л., Тимошенко О. В., на відміну від інших авторів, визначають ланки фінансової системи. Група авторів (Юхименко П. І., Федосов М. В., Лазебник Л. Л., а також Лондар С. Л., Тимошенко О. В., Кобзева Т. А.) акцентують увагу на необхідності побудови та забезпечення правових інститутів та законодавства. Романенко О. Р. звертає увагу на необхідність побудови апарату управління та наявності правового забезпечення.

Закордонний підхід має значні відмінності, проте більшістю науковців фінансова система ототожнюється з категорією «фінанси», що майже не зустрічається у вітчизняній практиці.

Наприклад, національний банк Індії зазначає, що фінансова система дозволяє кредиторам і

позичальникам обмінювати кошти. Проте не здійснюється виділення ланок або інших ключових моментів системи, надаючи перевагу визначенню фінансів [2].

Так, здебільшого замість розуміння категорії через призму «інститутів» та «ланок» використовуються поняття «ринок» та «інструменти».

Цві Б. і Мертон Р. розглядають фінансову систему як сукупність ринків та інших інструментів, які використовуються для укладання фінансових угод, обміну активами та ризиками [11]. Інші науковці займають схожу позицію при формуванні поняття «фінансова система». Так, Габбард Р. Г. визначає категорію як «ринок», де зустрічаються разом заощадник і позичальник й надаються послуги зі зменшення ризиків, забезпечення ліквідності, є можливість отримання інформаційні послуги з фінансових ринків та фінансових інститутів [9]. Ван Хорн Дж. зазначає: «Фінансова система складається з цілої низки установ та ринків, що надають свої послуги фірмам, громадянам, а також урядам» [7].

Стаття, опублікована Indeed: Job Search на тему функціонування та важливості фінансової системи, описує останню як набір інститутів і методів, які сприяють і дозволяють обмінюватися коштами між позичальниками, кредиторами та інвесторами. Фінансова система існує на рівні окремого підприємства, регіону та на глобальному рівні [1].

Міжнародний валютний фонд у своїх оглядах фінансової системи має схожий підхід та розширює вищезазначені твердження, виділяючи складність взаємодії інститутів, проте не розкриваючи механізм повною мірою. Фінансова система складається з інституційних одиниць та ринків, які взаємодіють, як правило, складним чином, з метою мобілізації коштів для інвестиції та надання можливостей, для фінансування комерційної діяльності [3].

Проведений аналіз дозволяє виявити значну відмінність у трактуванні між українськими та закордонними науковцями – останні або характеризують категорію в досить вузькому форматі, або ототожнюють категорії «фінанси» та «фінансова система». Натомість вітчизняні науковці розуміють досліджуване поняття через призму існування фондів, сфер і ланок, за допомогою яких відбуваються формування та розподіл фондів грошових коштів.

Проаналізовані твердження дозволяють виділити ключові моменти, на які покладаються науковці, що дозволяє створити карту ключових слів (рис. 1), а також навести власне трактування категорії «фінансова система».

Фінансова система – це сукупність окремих взаємозалежних ланок, фінансових установ та ін-

Рис. 1. Карта ключових слів, що характеризують поняття «Фінансова система»

Джерело: розроблено автором на основі [24].

ститутів, які відображають специфічні відносини щодо формування, розподілу та перерозподілу, а також регулювання та використання централізованих і децентралізованих фондів фінансових ресурсів з метою укладання фінансових угод, обміну активами та ризиками, а кінцевою метою служить задоволення економічних і соціальних потреб.

Що стосується фінансової системи та її суб'єктів, варто виділити чотири рівні фінансових відносин:

- 1) міжнародні фінанси;
- 2) відносини на рівні держави та її регіонів;
- 3) фінансові відносини суб'єктів господарювання;
- 4) фінансові відносини фізичних осіб.

На думку Т. А. Кобзевої, саме вищезазначені рівні мають як правову основу, так і фінансове підґрунтя (наявність певних доходів та видатків). Авторка пропонує власну структуру фінансової системи (рис. 2), в якій зосереджено увагу на взаємозв'язку різних складових між собою [12].

Відносини різного рівня встановлюються між різними суб'єктами залежно від виду завдань і питань (сфери фінансових відносин), що реалізуються в ході цих зв'язків.

Фінансові відносини міжнародного рівня характеризують відносини переливу капіталу між державами, корпораціями, фінансовими установами та індивідуальними інвесторами різних країн. Це включає різноманітні форми фінансових операцій та інструментів, які забезпечують переміщення капіталу з однієї країни до іншої для фінансування інвестиційних, торговельних та інших економічних операцій.

Відносини на рівні держави включають широкий спектр економічних взаємодій та характе-

ризуються передусім формуванням і реалізацією державного бюджету. Дані відносини охоплюють процеси бюджетування, управління державним боргом, фіскальну політику, реформи та стратегії фінансового та національного розвитку, соціальної підтримки.

Фінансові відносини територіальних громад є важливою складовою фінансової системи країни та відбуваються на рівні регіональних і місцевих установ. Основні аспекти цих відносин включають у себе виділення, збір і використання коштів місцевих бюджетів. Це є вкрай важливим елементом економічної стабільності та розвитку, оскільки вони дозволяють місцевим установам ефективно вирішувати проблеми та задовольняти потреби населення та громад.

Фінансові відносини мікроекономічного рівня характеризуються широким спектром взаємодій між компаніями, фінансовими установами, державою а також фізичними особами щодо: фінансування та кредитування, інвестування та портфельних операцій, платежів та розрахунків через платіжні системи, банківські перекази, страхування та управління ризиками тощо.

На субмікроекономічному рівні фінансові відносини стосуються взаємодії окремих суб'єктів економіки, таких як домашні господарства, окремі підприємства чи фізичні особи у взаємодії з іншими учасниками фінансової системи, і вони визначаються конкретними транзакціями та взаємодією з фінансовими ресурсами. Ці фінансові відносини виникають на рівні окремих суб'єктів економіки та визначаються їхніми конкретними потребами, цілями та рішеннями.

Оскільки фінансова система є складною за складовою, то сформовано певну систему інструментів та регулівних органів, які взаємодіють для забез-

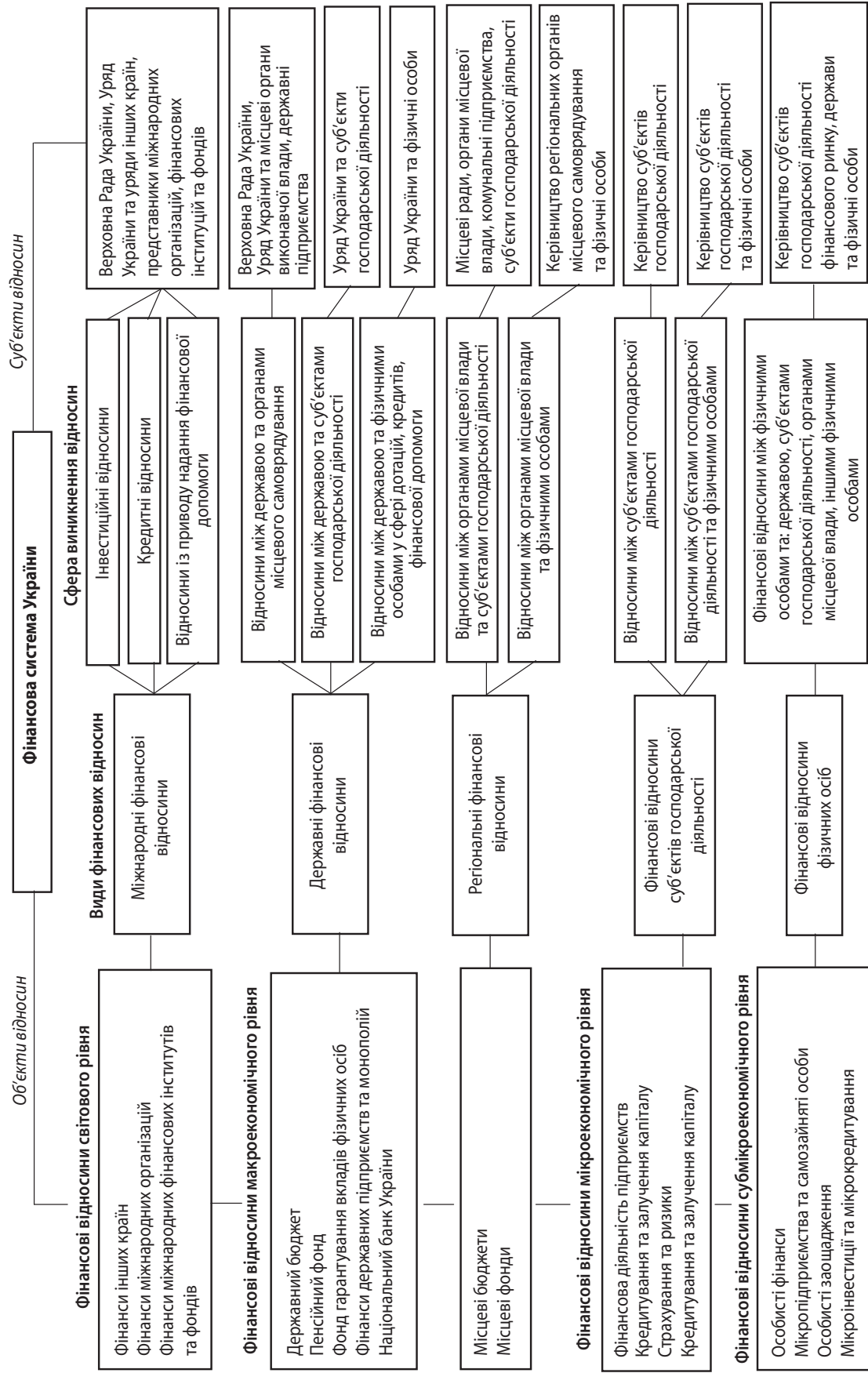

Рис. 2. Організаційно-правова структура фінансової системи України за сферами фінансових відносин

Джерело: розроблено автором на основі [12].

печення стабільності й ефективності фінансового сектора.

Забезпечення ефективної та стійкої фінансової системи України дійсно важливо з кількох причин. По-перше, підтримується стабільність економіки, заохочення інвестиції та зростання бізнесу. По-друге, стабільна фінансова система забезпечує ефективну роботу банківської системи, зменшує ймовірність фінансових криз і є ключовим позитивним фактором для економічного соціального розвитку держави. Ефективна та стійка фінансова система є важливою умовою для забезпечення фінансової безпеки та захисту інтересів держави, бізнесу та громадян.

Особливу увагу варто приділити суб'єктам фінансової системи. Передусім необхідно виділити Національний банк України, в основу діяльності якого покладено формування та реалізацію грошової політики, забезпечення стабільності національної валюти, контроль за фінансовою системою та банківською діяльністю.

У більшості країн, за твердженням НБУ, необхідними ресурсами, як технічними, так і людськими, для забезпечення стабільності фінансової системи є саме центробанки. НБУ отримав такий мандат у 2015 р. Законом України «Про Національний банк України» (ст. 6) встановлена функція сприяти фінансовій стабільності (як другий пріоритет після підтримання цінової стабільності) [18].

Центробанк використовує значний обсяг різноманітних інструментів регулювання як фінансової системи, так і макроекономіки загалом (рис. 3).

Регулювання здійснюється через механізм процентних ставок, передусім це облікова ставка – певна ставка, яка стягується НБУ при наданні рефінансування комерційним банкам.

Також до інструментів у категорії «процентних ставок» варто віднести дії щодо регулювання ліквідності шляхом операцій з надання та вилучення ліквідних активів банків за обліковою ставкою або близькими до неї процентними ставками.

Валютні операції передбачають втручання НБУ на валютний ринок з метою стабілізації національної валюти, зменшення волатильності або взагалі за необхідності накласти обмеження та контроль за рухом капіталу.

Класичним інструментом у діяльності центробанків є встановлення вимог до обов'язкових резервів. Залежно від депозитів та зобов'язань можуть застосовуватися різні нормативи обов'язкового резервування, як правило, на кореспондентських рахунках НБУ.

Головна роль відводиться саме макропруденційній політиці, основна мета якої полягає в уникненні системних ризиків, тобто ризиків, пов'язаних із можливістю виникнення серйозних збоїв або криз у фінансовій системі загалом. Такі ризики можуть виникати через взаємодію між фінансовими установами, ринками та економікою загалом. Системний ризик може призвести до порушення фінансової стабільності, зокрема до кризи в банківській системі, значних коливань на фінансових ринках або порушення роботи інших інфраструктурних елементів фінансової системи.

В основу макропруденційної політики покладено постійний моніторинг і контроль за ризиками на фінансових ринках, розвиток законодавства та впровадження сучасних стандартів щодо регулювання діяльності фінансових установ, а також забезпечення координації між різними суб'єктами фінансової системи, що забезпечує підтримання фінансової стійкості та стабільності.

Рис. 3. Інструменти регулювання фінансової система та макроекономіки

Джерело: розроблено автором на основі [18].

Контроль за рівнем інфляції з 2015 по 2022 рр. здійснювався шляхом інфляційного таргетування, що є основним інструментом монетарної політики в Україні, за якого центральний банк встановлює конкретний цільовий рівень інфляції та використовує різні інструменти грошово-кредитної політики для досягнення визначеного цільового рівня. У зв'язку з військовою агресією Російської Федерації НБУ більше не використовував даний інструмент, попри це, повернення до даного засобу окреслено в Стратегії пом'якшення валютних обмежень, переходу до гнучкого обмінного курсу та повернення до інфляційного таргетування.

Процес «передачі сигналу» від ключової ставки на інші ставки і в підсумку – на рішення щодо інвестицій, споживання та заощаджень називається трансмісійним механізмом. Тобто це система, яка забезпечує передачу грошових ресурсів в економіку країни, регулює грошовий обіг та здійснює контроль за ним.

Ключову роль у фінансовій системі та забезпеченні її стійкості відіграє Міністерство фінансів України, основними завданнями якого є розподіл та ефективне управління фінансовими ресурсами та здійснення фіскальної політики (рис. 4) [16].

Так, Міністерство фінансів України відповідає за розробку та виконання бюджетної та фіскальної політики, а також управління державним боргом і виконує функції моніторингу, аналізу та фінансового контролю. Важливою частиною його роботи є управління фінансовою стійкістю та забезпечення ефективного використання бюджетних коштів. Міністерство співпрацює з міжнародними фінансовими організаціями та забезпечує виконання зобов'язань перед міжнародними кредиторами. Здійснюючи контроль за фінансовими процесами, сприяє фінансовій стабільності та розвитку економіки України.

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) є органом, відповідальним за регулювання та нагляд за ринком цінних паперів. Роль цієї комісії полягає в тому, щоб забезпечити ефективне та стабільне функціонування фінансового ринку, захистити інвесторів та забезпечити справедливі умови для учасників ринку [17].

Основними функціями НКЦПФР є:

- ✦ встановлення правил і стандартів на фондовому ринку шляхом ліцензування, встановлення норм і контролю за діяльністю учасників ринку;
- ✦ забезпечення прозорості інформації, протидія шахрайством та іншим видам маніпуляцій на фондовому ринку;

Рис. 4. Основні завдання Міністерства фінансів України

Джерело: розроблено автором на основі [16].

- ✦ здійснення заходів щодо розвитку інфраструктури фінансового ринку, впровадження нових інструментів, підвищення ліквідності та стабільності;
- ✦ встановлення стандартів і вимог до учасників фондового ринку.

Таким чином, загальною метою даної комісії є розвиток і регулювання ринку, забезпечення стійкості та стабільності фінансової системи загалом, поряд із іншими регуляторами фінансової системи.

На розвиток і стійкість фінансової системи впливає також діяльність Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та інших державних органів. Верховна Рада України, як законодавчий орган, має значний вплив на стійкість і розвиток фінансової системи країни через прийняття законодавства, яке прямо чи опосередковано впливає на вищезазначену ланку економіки.

Державна політика, яку проводить Кабінет Міністрів України, має бути реалізована відповідно до умов та викликів, що стоять перед фінансовою системою та економікою загалом. Даний орган здійснює економічне планування, генерує стратегії та плани, виступає ініціатором економічних реформ і співпрацює з міжнародними партнерами та організаціями з приводу отримання фінансової допомоги та консультацій.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження визначено, що фінансова система є складним механізмом, що забезпечує безперервний рух, розподіл і перерозподіл ресурсів та виступає важливим фактором для забезпечення стабільності економіки та соціального розвитку країни. Визначено, що широкого поширення категорія «фінансова система» за кордоном не набула та ототожнювалась із поняттям «фінанси». Вітчизняний досвід демонструє схожість думок авторів у трактуванні, визначаючи такі ключові слова, як: специфічні відносини, сукупність фондів та ланок та або сфер і ринків, що видно з дослідження найбільше вживаних слів.

Розглянуто та проаналізовано підходи науковців до організаційної структури, виділено основні об'єкти, здійснено їх актуалізацію відповідно до сьогодення, проаналізовано види фінансових відносин і сфери, в яких вони виникають.

Розглянуто регуляторів, що здійснюють прямий або опосередкований вплив на функціонування фінансової системи, визначено основні завдання, інструменти та повноваження для ефективного управління та функціонування.

Визначено роль Верховної Ради України та Кабінету Міністрів у контексті впливу на розвиток фінансової системи через законодавчо-норматив-

ну складову, результатом роботи яких є створення сприятливих умов для функціонування та розвитку фінансової системи, залучення інвестицій, захисту інформації та користувачів, розвитку економіки.

Таким чином, ефективне функціонування та розвиток фінансової системи є вкрай важливою умовою діяльності держави. Складність структури даної системи вимагає контролю, що забезпечить стабільність і стійкість її роботи. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Indeed: Job Search. URL: <https://www.indeed.com/>
2. Indian financial system. URL: http://tumkuruniversity.ac.in/oc_ug/comm/IFS%20FINAL.pdf
3. Overview of the Financial System. International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fsi/guide/2006/pdf/chp2.pdf>
4. Артус М. М. Проблеми трактування сутності та функцій категорії «фінанси». *Фінанси України*. 2007. № 4. С. 127–135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2007_4_16
5. Башнянин Г. І. Фінансові системи в економіці держави. *Фінанси України*. 1999. № 10. С. 51–55.
6. Бланк І. О., Гуляєва Н. М., Вавдійчик І. М. Інвестиційний менеджмент : підручник. Київ, 2023.
7. Ван Хорн Дж. Основы управления финансами / пер. с англ. М., 2003. 800 с.
8. Василик О. Д. Теорія фінансів : підручник; Київ : Ніс, 2003. 416 с.
9. Габбард Р. Г. Гроші, фінансова система та економіка / пер. з англ. Київ : КНЕУ, 2004. 889 с
10. Глуценко О. В. Зміна парадигми фінансової системи: фінансова архітектура. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2013. № 1068. С. 107–117. URL: <https://periodicals.karazin.ua/economy/article/view/13806/12996>
11. Цви Б., Мертон Р. Финансы / пер. с англ. М., 2007. 360 с.
12. Кобзєва Т. А. Адміністративно-правове забезпечення управління фінансовою системою України : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2018. 433 с.
13. Ковальчук С. В., Форкун І. В. Фінанси : навч. посіб. Львів: Новий Світ – 2000, 2005. 586 с.
14. Теорія фінансів : навч. посіб. / за ред. О. Д. Василика. Київ : ЦУЛ, 2005. 480 с.
15. Лондар С. Л., Тимошенко О. В. Фінанси : навч. посіб. Вінниця : Нова Книга, 2009. 384 с.
16. Міністерство фінансів України URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/>
17. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmf.gov.ua/>
18. Фінансова стабільність. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability>
19. Нечипорук Л. В. Фінансова система : навч.-метод. посіб. Харків, 2020. 119 с.
20. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія) : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2007. 240 с.

21. Романенко О. Р. *Фінанси : підручник*. Київ : ЦУЛ, 2006. 312 с.
22. Руденко Є. Ю. Аналіз теоретичних підходів до дефініції «фінансова система» вітчизняних та зарубіжних науковців. Міжнародна науково-практична конференція «Економіка, облік, фінанси та право: стратегічні пріоритети розвитку в умовах глобалізації» (м. Кропивницький, 28 листопада 2023 р.). Кропивницький, 2023. С. 45–47.
23. *Теорія фінансів : підручник / за ред. М. В. Федосова, С. І. Юрія*. Київ : ЦУЛ, 2010. 576 с.
24. WordItOut. URL: <https://worditout.com/word-cloud/create>

REFERENCES

- Artus, M. M. "Problemy traktuvannya sutnosti ta funktsii katehorii «finansy»" [Problems of Interpretation of the Essence and Functions of the "Finance" Category]. *Finansy Ukrainy*, no. 4 (2007): 127-135. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2007_4_16
- Bashnianyn, H. I. "Finansovi systemy v ekonomitsi derzhavy" [Financial Systems in the Economy of the State]. *Finansy Ukrainy*, no. 10 (1999): 51-55.
- Blank, I. O., Huliaieva, N. M., and Vavdiichyk, I. M. *Investytsiyni menedzhment* [Investment Management]. Kyiv, 2023.
- "Finansova stabilnist" [Financial Stability]. Natsionalnyi bank Ukrainy. <https://bank.gov.ua/ua/stability>
- Habbard, R. H. *Hroshi, finansova sistema ta ekonomika* [Money, Financial System and Economy]. Kyiv: KNEU, 2004.
- Hlushchenko, O. V. "Zmina paradyhmy finansovoi systemy: finansova arkhitektonika" [A Change of the Paradigm of the Financial System: The Financial Architectonic]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina*, no. 1068 (2013): 107-117. <https://periodicals.karazin.ua/economy/article/view/13806/12996>
- "Indeed: Job Search". <https://www.indeed.com/>
- "Indian financial system". <http://tumkuruniversity.ac.in/os Ug/comm/IFS%20FINAL.pdf>

- Kobzieva, T. A. *Administrativno-pravove zabezpechennia upravlinnia finansovoiu systemoiu Ukrainy* [Administrative and Legal Management of the Financial System of Ukraine]. Sumy: Sumskyi derzhavnyi universytet, 2018.
- Kovalchuk, S. V., and Forkun, I. V. *Finansy* [Finances]. Lviv: Novyi Svit - 2000, 2005.
- Londar, S. L., and Tymoshenko, O. V. *Finansy* [Finances]. Vinnytsia: Nova Knyha, 2009.
- Ministerstvo finansiv Ukrainy. <https://www.mof.gov.ua/uk/>
- Natsionalna komisiia z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku. <https://www.nssmc.gov.ua/>
- Nechporuk, L. V. *Finansova sistema* [Financial System]. Kharkiv, 2020.
- "Overview of the Financial System". *International Monetary Fund*. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fsi/guide/2006/pdf/chp2.pdf>
- Oparin, V. M. *Finansy (Zahalna teoriia)* [Finance (General Theory)]. Kyiv: KNEU, 2007.
- Romanenko, O. R. *Finansy* [Finances]. Kyiv: TsUL, 2006.
- Rudenko, Ye. Yu. "Analiz teoretychnykh pidkhodiv do definitsii «finansova sistema» vitchyznianskykh ta zarubizhnykh naukovtsiv" [Analysis of Theoretical Approaches to the Definition of "Financial System" by Domestic and Foreign Scientists]. *Ekonomika, oblik, finansy ta pravo: stratehichni priorytety rozvytku v umovakh hlobalizatsii*. Kropyvnytskyi, 2023. 45-47.
- Teoriia finansiv* [Theory of Finance] / ed. by O. D. Vasylyk. Kyiv: TsUL, 2005.
- Teoriia finansiv* [Theory of Finance] / ed. by M. V. Fedosov, S. I. Yurii. Kyiv: TsUL, 2010.
- Tsvi, B., and Merton, R. *Finansy* [Finances]. Moscow, 2007.
- Van Khorn, Dzh. *Osnovy upravleniia finansami* [Fundamentals of Financial Management]. Moscow, 2003.
- Vasylyk, O. D. *Teoriia finansiv* [Theory of Finance]. Kyiv: Nios, 2003.
- WordItOut. <https://worditout.com/word-cloud/create>

Науковий керівник – Кубах Т. Г., кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансових технологій і підприємництва Сумського державного університету